

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ БІОЛОГІЧНИЙ

ЗАТВЕРДЖУЮ

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Безпека життєдіяльності в освітній галузі

підготовки бакалавра

денної форми здобуття освіти

освітньо-професійна програма Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)

предметної спеціальності 014.05 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)

спеціальності 014 Середня освіта

галузі знань 01 Освіта / Педагогіка

ВИКЛАДАЧ: Гороховський Є.Ю., канд. біол. наук, доцент кафедри фізіології, імунології і біохімії з курсом цивільного захисту та медицини

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри фізіології, імунології і
біохімії з курсом цивільного захисту та
медицини

Протокол № 1 від "21" серпня 2025 р.
Завідувач кафедри фізіології, імунології і
біохімії з курсом цивільного захисту та
медицини _____ О. Г. Куш

Погоджено
Гарант освітньо-професійної програми

_____ В. В. Перетяцько

2025 рік

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ БІОЛОГІЧНИЙ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан біологічного факультету

_____ Л. О. Омелянчик

« 22 » серпня 2025

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Безпека життєдіяльності в освітній галузі

підготовки бакалавра

денної форми здобуття освіти

освітньо-професійна програма Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)

предметної спеціальності 014.05 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)

спеціальності 014 Середня освіта

галузі знань 01 Освіта / Педагогіка

ВИКЛАДАЧ: Гороховський Є.Ю., канд. біол. наук, доцент кафедри фізіології, імунології і біохімії з курсом цивільного захисту та медицини

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри фізіології, імунології і
біохімії з курсом цивільного захисту та
медицини

Протокол № 1 від “21” серпня 2025 р.
Завідувач кафедри фізіології, імунології і
біохімії з курсом цивільного захисту та
медицини _____ О. Г. Куш

Погоджено
Гарант освітньо-професійної програми

_____ В. В. Перетятко

2025 рік

Зв'язок з викладачем:

E-mail: yehor.horokhovskiy@gmail.com

Сезн ЗНУ повідомлення: <https://moodle.znu.edu.ua/message/index.php?id=19788>

Телефон: 095 54 26 723

Інші засоби зв'язку: Telegram +380 95 54 26 723

Кафедра: кафедра фізіології, імунології і біохімії з курсом цивільного захисту та медицини, III корпус ЗНУ, вул. Гоголя 62

1. Опис навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни “Біостатистика” є вивчення теоретичних основ статистичного аналізу біомедичних даних, необхідних для його практичного застосування у галузі біології; отримання практичних навичок ефективного, коректного та усвідомленого застосування сучасних методів аналізу біологічних даних та коректної і обґрунтованої репрезентації його результатів. Без розуміння біостатистики неможливо повноцінно займатися науковою діяльністю в біології.

Сучасний ринок праці вимагає фахівців, які можуть працювати з великими обсягами даних, аналізувати їх та застосовувати отримані результати на практиці. У біології та медицині це особливо важливо для розробки нових лікарських препаратів, оцінки ефективності лікування, проведення клінічних досліджень та моніторингу стану здоров'я населення. Глибокі знання біостатистики сприяє конкурентоспроможності фахівця у фармацевтиці, епідеміології, генетиці, біоінформатиці. В умовах зростаючої важливості персоналізованої медицини та аналізу даних, навички біостатистики стають не просто бажаними, але й необхідними для успішної кар'єри.

Навчання за цим курсом передбачає використання програмних засобів загального спрямування (процесори електронних таблиць (Microsoft Excel, Libreoffice Calc та подібних)) так і спеціалізованого програмного забезпечення (мови програмування R та Python).

Паспорт навчальної дисципліни

Нормативні показники	денна форма здобуття освіти
Статус дисципліни	Вибіркова
Семестр	5-й
Кількість кредитів ECTS	5
Кількість годин	150
Лекційні заняття	28 год.
Практичні заняття	28 год.
Самостійна робота	94 год.
Консультації	розклад консультацій розміщено на офіційному сайті університету та сторінці курсу (https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=17079), очні консультації проводяться в ауд. 109а, III корпус ЗНУ, дистанційні – у Zoom (логін 522 354 6635 пароль DMMnj1)
Вид підсумкового семестрового контролю:	залік
Посилання на електронний курс у СЕЗН ЗНУ (платформа Moodle)	https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=17079

2. Методи досягнення запланованих освітньою програмою компетентностей і результатів навчання

КОМПЕТЕНТНОСТІ/ результати навчання	Методи навчання	Форми і методи оцінювання
ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України. ЗК 7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	Пояснювально-ілюстративний метод. Репродуктивний метод.	Поточний тестовий контроль знань після вивчення окремих тем змістових модулів. Захист практичних робіт.
СФК 5. Забезпечення охорони життя й здоров'я учнів (зокрема з особливими потребами), їхньої рухової активності в освітньому процесі та позаурочній діяльності. СПК 7. Здатність розкривати сутність здорового способу життя, розробляти здоров'язбережувальні програми, реалізовувати відповідні вміння в освітньому процесі закладів середньої освіти.	Пояснювально-ілюстративний метод. Репродуктивний метод. Частково-пошуковий метод.	Поточний тестовий контроль знань після вивчення окремих тем змістових модулів. Перевірка завдань для самостійного виконання.
РН 5. Здатний проектувати психологічно безпечне та комфортне освітнє середовище, ефективно працювати автономно та в команді, організовувати співпрацю учнів та комунікацію з їхніми батьками. РН 19. Знає, розуміє і застосовує у професійній діяльності теоретичні й методичні засади організації занять здоров'язбережувальної спрямованості в закладах загальної середньої та позашкільної освіти. РН 20. Описує основні ознаки невідкладних станів та	Репродуктивний метод. Частково-пошуковий метод. Дослідницький метод.	Підсумковий тестовий контроль знань після вивчення повного курсу. Захист індивідуального завдання.

захворювань різних систем організму людини; вміє надавати першу допомогу під час морфо-функціональних порушень різних систем організму людини та променевих уражень й уражень отруйними речовинами; виявляє основні ознаки різних інфекційних захворювань та демонструє здатність надавати першу допомогу.		
--	--	--

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Правові та організаційні основи охорони праці в закладах освіти.

Основні положення Закону України "Про охорону праці". Поняття охорони праці. Основні законодавчі акти з охорони праці: Закон України "Про охорону праці", "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування", Кодекс законів про працю України. Основні принципи державної політики в галузі охорони праці. Право працівників на охорону праці. Управління охороною праці в закладах освіти. Обов'язки роботодавця (керівника закладу освіти) щодо створення безпечних умов праці. Обов'язки працівника (вчителя) щодо додержання вимог нормативно-правових актів з охорони праці. Служба охорони праці в закладах освіти: основні завдання та права. Комісія з питань охорони праці закладу освіти. Навчання з питань охорони праці. Типове положення про порядок проведення навчання та перевірки знань з питань охорони праці. Порядок і види навчання та інструктажів, форми перевірки знань з питань охорони праці та безпеки життєдіяльності працівників, посадових осіб та здобувачів освіти. Фінансування охорони праці роботодавцем. Основні вимоги Положення про розслідування та облік нещасних випадків на виробництві (для працівників) та Положення про розслідування нещасних випадків, що сталися із здобувачами освіти під час освітнього процесу. Нормативно-правові акти з охорони праці. Забезпечення працівників нормативно-правовими актами з охорони праці. Державне управління охороною праці. Повноваження місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування, Держпраці в галузі охорони праці. Громадський контроль за додержанням законодавства про охорону праці. Повноваження і права профспілок у цій сфері. Відповідальність за порушення законодавчих та інших нормативних актів про охорону праці. Соціальне страхування від нещасних випадків і професійних захворювань. Основні положення Закону України "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування". Регулювання питань охорони праці в колективному договорі. Охорона праці та безпека життєдіяльності, як об'єкт управління. Основні завдання щодо організації роботи з охорони праці, безпеки життєдіяльності в закладах освіти. Відповідальність за організацію роботи з охорони праці, безпеки життєдіяльності. Обов'язки посадових осіб та організація роботи з охорони праці і безпеки життєдіяльності в закладах освіти. Планування роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності. Посадові інструкції. Організація роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності під час проведення освітньої, позакласної, позашкільної діяльності. Контроль за ефективністю функціонування системи управління охороною праці та безпеки життєдіяльності, виконанням працівниками своїх обов'язків, правил, норм та інструкцій з охорони праці, за станом охорони праці на робочих місцях. Знаки безпеки. Порядок проведення розслідування нещасних випадків, що сталися із здобувачами освіти під час освітнього процесу. Обов'язки керівника закладу освіти після одержання повідомлення про нещасний

випадок. Організація розслідування нещасного випадку. Матеріали розслідування, порядок обліку та звітність про нещасні випадки із здобувачами освіти. Порядок проведення та реєстрації інструктажів з охорони праці та безпеки життєдіяльності.

Змістовий модуль 2. Законодавство України з питань безпеки життєдіяльності (загальні положення)

Основні положення Кодексу цивільного захисту України, законів України "Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення", "Основи законодавства України про охорону здоров'я", "Про охорону навколишнього природного середовища", "Про дорожній рух". Суб'єкти забезпечення та основні принципи здійснення цивільного захисту. Права та обов'язки громадян України у сфері цивільного захисту. Контроль та відповідальність за порушення законодавства у сфері цивільного захисту. Законодавство України про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення. Права та обов'язки громадян, підприємств, установ і організацій щодо забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя. Системи формування здоров'я. Здоровий спосіб життя. Фактори, що забезпечують стабільність здоров'я людини. Безпека харчування. Державна служба України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів (Держпродспожислужба). Основні принципи охорони навколишнього природного середовища. Екологічні права та обов'язки громадян України. Заходи щодо забезпечення екологічної безпеки. Загальні положення Закону України "Про дорожній рух". Права та обов'язки учасників дорожнього руху. Медичне забезпечення безпеки дорожнього руху. Безпека в натовпі. Особиста безпека, самооборона. Індивідуальні та колективні дії під час терористичних актів (загальні принципи).

Змістовий модуль 3. Пожежна та електробезпека

Статистичні відомості про стан електротравматизму. Основні причини та шляхи зниження його рівня. Електричний струм, одиниці вимірювання. Постійний та змінний струм, їх шкідлива дія на організм людини. Небезпечні величини електроструму, напруги. Залежність дії електроструму на людину від тривалості дії, умов середовища, фізичного стану. Поняття напруги кроку та дотику. Класифікація виробничих приміщень (кабінетів, лабораторій) щодо небезпеки ураження працівників електричним струмом. Колективні та індивідуальні засоби захисту в електроустановках (наприклад, діелектричні рукавички, килимки). Порядок їх використання, зберігання. Плакати та знаки безпеки. Заземлення та занулення електроустановок, їх захисна дія. Заходи безпеки при роботі з електрифікованим інструментом, переносними світильниками та електроприладами у закладі освіти. Порядок виконання робіт у діючих електроустановках: організаційні та технічні заходи, інструктаж, групи електробезпеки. Вимоги до персоналу, який виконує роботи в діючих електроустановках. Особа, відповідальна за стан електрогосподарства. Основні нормативні документи, що регламентують роботу із забезпечення пожежної безпеки об'єктів: Кодекс цивільного захисту України, Правила пожежної безпеки. Обов'язки керівника закладу освіти та інших посадових осіб (вчителів) щодо забезпечення пожежної безпеки. Кримінальна, адміністративна, матеріальна та дисциплінарна відповідальність за порушення вимог пожежної безпеки та виникнення пожежі. Основні причини пожеж: порушення технологічних регламентів (у кабінетах), несправність обладнання, необережне поводження з вогнем, порушення правил користування інструментами і електронагрівальними приладами. Заходи пожежної безпеки, яких необхідно дотримуватись. Утримання території закладу освіти, протипожежні розриви, джерела протипожежного водопостачання, протипожежний режим на об'єкті. Основні вимоги пожежної безпеки в будівлях і приміщеннях, при експлуатації електрообладнання, опалювальних приладів, систем вентиляції, при проведенні вогневих робіт. Вимоги пожежної безпеки в кабінетах, аудиторіях, лабораторіях, архівах, складських приміщеннях, у приміщеннях з масовим перебуванням людей (актові зали, їдальні). Основні

вимоги до утримання шляхів евакуації, автоматичних систем пожежогасіння і автоматичної пожежної сигналізації (якщо є). Призначення та місцезнаходження на об'єкті засобів пожежогасіння, протипожежного обладнання та інвентарю (вогнегасники, внутрішні пожежні крани, ящики з піском). Правила використання. Засоби зв'язку і сповіщення про пожежу, що наявні на об'єкті, місця розташування телефонів, пристроїв для подачі звукових сигналів пожежної тривоги. Правила використання цих засобів у разі виникнення пожежі. Дії працівників при виявленні задимлення, загорання або пожежі. Порядок повідомлення про пожежу, організація зустрічі пожежних частин. Виключення при необхідності обладнання, комунікацій, електроустановок. Гасіння пожежі наявними засобами, евакуація людей і матеріальних цінностей. Розслідування та облік пожеж, розробка заходів щодо запобігання пожежам.

Змістовий модуль 4. Техногенні та вибухонебезпечні загрози

Загальні закономірності залежності масштабів руйнувань і тяжкості наслідків аварій від кількості та властивостей палих і вибухонебезпечних речовин (наприклад, у хімічних лабораторіях). Основні положення Закону України "Про об'єкти підвищеної небезпеки" (загальне розуміння). Роль адміністрації та керівників підрозділів закладу у виявленні потенційно небезпечного устаткування (наприклад, газове обладнання, електричні плити), оцінці небезпечних факторів, розробці планів ліквідації аварій. Теоретичні основи механізму горіння та вибуху (загальні поняття). Параметри і властивості, що характеризують вибухонебезпеку середовища. Запобігання аварійній розгерметизації технологічних систем (наприклад, газових), займанню аварійних викидів. Вимоги щодо навчання персоналу для роботи з потенційно вибухонебезпечними речовинами (наприклад, у кабінетах хімії, фізики). Джерела небезпеки виникнення надзвичайних ситуацій техногенного характеру (в т.ч. на об'єктах життєзабезпечення закладу освіти). Забезпечення техногенної безпеки. Автоматизована система раннього виявлення загрози виникнення надзвичайних ситуацій та оповіщення населення у разі їх виникнення. Державний нагляд (контроль) у сфері техногенної та пожежної безпеки. Санкції за порушення вимог законодавства.

Змістовий модуль 5. Радіаційна безпека та охорона навколишнього середовища

Забезпечення радіаційної безпеки. Радіонукліди та їх характеристики (загальне розуміння). Іонізуючі випромінювання. Джерела опромінювання людини. Радіаційний фон. Принципи і норми радіаційної безпеки. Протирадіаційний захист населення. Індивідуальні і колективні засоби захисту. Правила поведінки людей на забруднених територіях. Профілактика радіаційних уражень. Запобігання накопиченню радіонуклідів в організмі. Охорона навколишнього середовища як комплекс заходів, спрямованих на збереження природної біоти. Законодавчі акти з раціонального природокористування. Відповідальність керівників за порушення в галузі раціонального природокористування і охорони навколишнього середовища. Ресурсозберігаючі технології, екологічна експертиза (загальні принципи). Забруднення атмосфери, води, земель та прогноз забруднення. Поняття і зміст екологічної безпеки. Об'єкти і суб'єкти екобезпеки. Поняття "навколишнє середовище" і "природне середовище". Безпека в природокористуванні як процес управління загрозами та небезпеками. Моніторинг навколишнього середовища як система спостережень оцінки і контролю за станом навколишнього середовища. Якість життя - сукупність природних і соціальних умов, що забезпечують комплекс здоров'я людини.

Змістовий модуль 6. Безпека у повсякденному житті, на дорозі та у побуті

Правила дорожнього руху як правова основа дорожнього руху, що створює безпечні умови для усіх його учасників. Загальна структура і основні вимоги Правил дорожнього руху. Обов'язки та права пішоходів і пасажирів. Особливості руху пішоходів, осіб, які керують велосипедом.

Порядок руху пішоходів за межами населених пунктів. Пішохідний перехід. Порядок переходу проїжджої частини дороги. Дії пішоходів при наближенні транспортного засобу з увімкненим маячком. Дії пасажирів та пішоходів при дорожньо-транспортній пригоді. Аналіз дорожньо-транспортних пригод та причини їх виникнення (загальний огляд). Поведінка пасажирів на зупинках маршрутного транспорту. Правила посадки і висадки. Правила і обов'язки пасажирів при користуванні транспортними засобами. Вимоги до водіїв велосипедів, мопедів. Небезпечні наслідки порушення вимог руху. Дорожні знаки та їх значення. Типи світлофорів. Значення сигналів світлофора та регулювальника. Види і призначення попереджувальних сигналів. Правила подачі сигналів. Рух транспорту і безпека пішоходів і пасажирів. Швидкість руху, дистанція та інтервал. Рух у житловій зоні. Правила перевезення дітей. Відповідальність за порушення правил дорожнього руху. Нещасні випадки невиробничого характеру (побутові травми, отруєння, ушкодження від дії механічних сил, падіння, утоплення, транспортні нещасні випадки тощо). Запобігання травматизму невиробничого характеру в житлових та підсобних приміщеннях, на торговельних об'єктах, присадибних ділянках, у місцях відпочинку та масового перебування людей. Правила поведінки на водних об'єктах, у громадських місцях, під час проведення культурно-масових, оздоровчих, спортивних та інших заходів, при переміщенні транспортом. Профілактика травматизму у побуті: правила безпечного користування електропобутовими приладами, засобами побутової хімії, ліками, харчові отруєння тощо. Порядок розслідування нещасних випадків невиробничого характеру. Облік і аналіз.

Змістовий модуль 7. Здоров'я, гігієна праці та психологічна безпека

Поняття гігієни праці та медицини праці. Основні положення законодавчих актів, що стосуються створення безпечних умов праці та збереження здоров'я працюючих. Шкідливі фактори навчально-виробничого середовища (у школі) і трудового процесу, їх гігієнічна оцінка. Критерії і показники умов праці. Заходи щодо поліпшення умов праці та виробничого середовища у закладі освіти. Особливості гігієни праці під час використання праці жінок та неповнолітніх. Санітарно-побутове забезпечення працівників. Медичні огляди педагогічних працівників. Професійні захворювання (порядок розслідування, профілактика). Психологія безпеки праці. Пристосування людини до навколишніх умов у процесі праці (почуття, сприймання, увага, пам'ять, уява, емоції) та їх вплив на безпеку праці. Аналіз понять "психологія безпеки", "безпека особистості". Психологічна структура ставлення особистості до безпеки життєдіяльності, її розвиток та корекція. Психологічні засоби підвищення безпечної поведінки працівників та здобувачів освіти. Фізіологічна та психологічна основа навчального та трудового процесу. Ергономічні вимоги до робочого місця вчителя та учня. Психофізичні фактори умов праці (естетика, ритм і темп роботи) та їх вплив на безпеку праці. Психологічний захист як нейтралізація негативних станів і реакцій у разі загрози виникнення надзвичайних ситуацій. Методи пропаганди та агітації з безпеки життєдіяльності. Посадові інструкції, встановлення обов'язків, прав і відповідальності за створення безпечних умов навчання та праці.

Змістовий модуль 8. Цивільний захист, дії в надзвичайних ситуаціях та домедична допомога

Класифікація надзвичайних ситуацій. Єдина державна система цивільного захисту. Функціональна підсистема цивільного захисту в галузі освіти. Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій. Оповіщення та інформування. Укриття населення у захисних спорудах цивільного захисту та евакуаційні заходи. Інженерний захист територій, радіаційний і хімічний захист (загальні принципи). Медичний, біологічний і психологічний захист. Організація навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях. Навчання працюючого населення. Формування культури безпеки життєдіяльності населення. Навчання учнів, студентів та дітей дошкільного віку. Запобігання надзвичайним ситуаціям. Вплив техногенних чинників на екологічну безпеку та безпеку життя і здоров'я людей. Приклади техногенних аварій і катастроф та їх наслідки.

(оглядово). Планування заходів у разі надзвичайних ситуацій у закладі освіти. Порядок дії систем аварійної сигналізації та зв'язку, призначення персоналу та визначення його обов'язків. Організація робіт з реагування на надзвичайні ситуації. Ліквідація наслідків надзвичайних ситуацій. Відшкодування матеріальних збитків та надання допомоги постраждалим. Засоби колективного та індивідуального захисту працівників та здобувачів освіти. План евакуації з приміщень у разі виникнення надзвичайної ситуації. Стислі основи анатомії та фізіології людини. Поняття домедичної допомоги. Основні принципи надання домедичної допомоги. Домедична допомога при кровотечі: класифікація, ознаки, засоби зупинки. Способи реанімації: штучне дихання, непрямий масаж серця. Домедична допомога при потопленні. Види електротравм. Безпечні методи звільнення потерпілого від дії електричного струму. Правила надання домедичної допомоги потерпілим від ураження електричним струмом. Домедична допомога при ударах, струсі головного мозку, ушкодженнях хребта, вивихах і розтягненні зв'язок. Домедична допомога при отруєнні газами та іншими речовинами. Симптоми отруєнь. Домедична допомога при пораненнях: визначення, класифікація, види перев'язувального матеріалу, правила накладання пов'язок. Домедична допомога при переломах: класифікація, правила накладання шин. Опіки, їх класифікація. Домедична допомога при хімічних та термічних опіках, при опіку очей. Домедична допомога при тепловому та сонячному ударах. Запобіжні заходи щодо інфікування СНІДом під час надання домедичної допомоги.

Вид заняття / роботи	Назва теми	Кількість годин	Згідно з розкладом
		о/д.ф.	
Лекція №1	Правові та організаційні основи охорони праці в закладах освіти. Законодавчі акти, обов'язки роботодавця та працівника.	2	щотижня / тиждень 1
Практичне заняття №1	Аналіз нормативно-правових актів з охорони праці. Складання звіту про відповідальність роботодавця та працівника.	2	щотижня / тиждень 1
Самостійна робота №1	Опрацювати текст: Грибан В.Г., Фоменко А.Є., Казначеев Д.Г. Безпека життєдіяльності та охорона праці, С. 12-45	2	щотижня / тиждень 1
Лекція №2	Управління охороною праці в школі: служба ОП, комісії, навчання, інструктажі, фінансування, розслідування нещасних випадків.	2	щотижня / тиждень 2
Практичне заняття №2	Розробка плану навчання з ОП для педагогів та учнів. Моделювання інструктажів (вступного, первинного, повторного).	2	щотижня / тиждень 2
Самостійна робота №2	Опрацювати текст: Грибан В.Г., Фоменко А.Є., Казначеев Д.Г. Безпека життєдіяльності та охорона праці, С. 198-242	2	щотижня / тиждень 2
Лекція №3	Законодавство України з безпеки життєдіяльності: цивільний захист, санітарне благополуччя, охорона здоров'я, навколишнє середовище, дорожній рух.	2	щотижня / тиждень 3
Практичне заняття №3	Аналіз законодавства з БЖД: порівняльна таблиця прав та обов'язків громадян у сфері ЦЗ, санітарії, екології, дорожнього руху.	2	щотижня / тиждень 3
Самостійна робота №3	Опрацювати текст: Грибан В.Г., Фоменко А.Є., Казначеев Д.Г. Безпека життєдіяльності та охорона праці, С. 96-138	2	щотижня / тиждень 3
Лекція №4	Здоровий спосіб життя, безпека харчування, екологічні права та обов'язки громадян. Особиста безпека та дії при терористичних загрозах.	2	щотижня / тиждень 4

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Силабус навчальної дисципліни

Практичне заняття №4	Розробка інформаційного бюлетня "Здоровий спосіб життя для школярів". Моделювання ситуацій особистої безпеки.	2	щотижня / тиждень 4
Самостійна робота №4	Опрацювати текст постанови КМУ від 24 березня 2021 р. № 305 "Про затвердження норм та Порядку організації харчування у закладах освіти та дитячих закладах оздоровлення та відпочинку" / https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/305-2021-%D0%BF#Text	2	щотижня / тиждень 4
Лекція №5	Електробезпека: дія електроструму на організм, класифікація приміщень, засоби захисту, заземлення, правила роботи з електроприладами в школі.	2	щотижня / тиждень 5
Практичне заняття №5	Визначення класу небезпеки кабінету біології/хімії щодо електробезпеки. Практичне ознайомлення з ЗІЗ (рукавички, килимки, плакати).	2	щотижня / тиждень 5
Самостійна робота №5	Опрацювати текст наказу № 4 від 09.01.98 "Про затвердження Правил безпечної експлуатації електроустановок споживачів" / https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0093-98#Text	2	щотижня / тиждень 5
Лекція №6	Пожежна безпека: причини пожеж, обов'язки педагогів, протипожежний режим, засоби гасіння, дії при пожежі, евакуація, розслідування.	2	щотижня / тиждень 6
Практичне заняття №6	Складання карти протипожежного режиму кабінету. Моделювання дій при пожежі. Розробка інструкції з евакуації.	2	щотижня / тиждень 6
Самостійна робота №6	Опрацювати текст: Грибан В.Г., Фоменко А.Є., Казначеев Д.Г. Безпека життєдіяльності та охорона праці, С. 276-301	2	щотижня / тиждень 6
Лекція №7	Техногенні та вибухонебезпечні загрози: законодавство, джерела небезпеки в школі (газ, хімічні речовини), запобігання аваріям, система раннього оповіщення.	2	щотижня / тиждень 7
Практичне заняття №7	Аналіз потенційних техногенних загроз у школі (газ, хімічні речовини, електрообладнання). Розробка плану ліквідації аварійної ситуації.	2	щотижня / тиждень 7
Самостійна робота №7	Опрацювати текст: Грибан В.Г., Фоменко А.Є., Казначеев Д.Г. Безпека життєдіяльності та охорона праці, С. 302-308	2	щотижня / тиждень 7
Лекція №8	Радіаційна безпека: джерела опромінення, норми, захист, поведінка на забруднених територіях. Охорона навколишнього середовища та екологічна безпека.	2	щотижня / тиждень 8
Практичне заняття №8	Оцінка радіаційного фону (теоретично). Розробка інструкції "Правила поведінки на забрудненій території". Аналіз екологічного стану місцевості.	2	щотижня / тиждень 8
Самостійна робота №8	Опрацювати текст: Основи цивільного захисту / Васійчук В.О. та ін., С.128-190.	2	щотижня / тиждень 8
Лекція №9	Безпека на дорозі: ПДР, права та обов'язки пішоходів і пасажирів, дорожні знаки, світлофори, ДТП, відповідальність.	2	щотижня / тиждень 9
Практичне заняття №9	Моделювання дорожніх ситуацій: перехід дороги, посадка в транспорт, дії при ДТП. Розпізнавання дорожніх знаків та сигналів світлофора.	2	щотижня / тиждень 9
Самостійна робота №9	Опрацювати текст постанови КМУ від 10 жовтня 2001 р. № 1306 "Про Правила дорожнього руху" / https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1306-2001-%D0%BF#Text	2	щотижня / тиждень 9

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Силабус навчальної дисципліни

Лекція №10	Безпека у побуті: профілактика побутового травматизму, правила користування електроприладами, побутовою хімією, ліками, харчові отруєння.	2	щотижня / тиждень 10
Практичне заняття №10	Аналіз побутових ризиків: складання чек-листа безпечного користування електроприладами, побутовою хімією, ліками. Профілактика отруєнь.	2	щотижня / тиждень 10
Самостійна робота №10	Опрацювати текст наказу МОН України від 26.11.2015 № 1242 “Про заходи щодо поліпшення профілактики з попередження побутового травматизму серед дітей” / https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1242729-15#Text	2	щотижня / тиждень 10
Лекція №11	Гігієна праці вчителя: шкідливі фактори, санітарно-побутове забезпечення, медогляди, профзахворювання.	2	щотижня / тиждень 11
Практичне заняття №11	Оцінка умов праці вчителя біології: ергономіка, освітлення, шум, мікроклімат. Розробка рекомендацій щодо поліпшення умов праці.	2	щотижня / тиждень 11
Самостійна робота №11	Опрацювати текст: Грибан В.Г., Фоменко А.Є., Казначеев Д.Г. Безпека життєдіяльності та охорона праці, С. 243-269	2	щотижня / тиждень 11
Лекція №12	Психологічна безпека: психофізіологічні фактори, ергономіка робочого місця, психологічний захист, формування культури безпеки.	2	щотижня / тиждень 12
Практичне заняття №12	Психологічний тренінг: формування безпечної поведінки, робота зі стресом, моделювання реакцій у НС. Розробка посадової інструкції з психологічної безпеки.	2	щотижня / тиждень 12
Самостійна робота №12	Опрацювати текст листа МОН України від 04 квітня 2022 р. № 1/3872-22 “Про методичні рекомендації «Перша психологічна допомога. Алгоритм дій»”	2	щотижня / тиждень 12
Лекція №13	Цивільний захист: класифікація НС, система ЦЗ, оповіщення, укриття, евакуація, план дій у школі.	2	щотижня / тиждень 13
Практичне заняття №13	Розробка плану дій школи у НС (евакуація, оповіщення, зв'язок). Моделювання системи ЦЗ у закладі освіти.	2	щотижня / тиждень 13
Самостійна робота №13	Опрацювати текст: Основи цивільного захисту / Васійчук В.О. та ін., С. 10-65	2	щотижня / тиждень 13
Лекція №14	Домедична допомога: основи анатомії, реанімація, допомога при кровотечах, переломах, опіках, отруєннях, електротравмах, запобігання інфікуванню.	2	щотижня / тиждень 14
Практичне заняття №14	Практичні навички надання домедичної допомоги: зупинка кровотечі, накладання шини, пов'язки, ШД та НМС, допомога при опіках, отруєннях.	2	щотижня / тиждень 14
Самостійна робота №14	Опрацювати текст наказу МОЗ України від 09.03.2022 № 441 “Про затвердження порядків надання домедичної допомоги особам при невідкладних станах” / https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0356-22#Text	2	щотижня / тиждень 14

5. Види і зміст контрольних заходів

Вид заняття/роботи	Вид поточного контрольного заходу	Зміст контрольного заходу	Критерії оцінювання та термін виконання	Усього балів
1	2	3	4	5
Поточний контроль				

[illegible]

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Силабус навчальної дисципліни

Усього поточний контроль	27			60
Підсумковий контроль				
Залік	Теоретичне завдання – підсумковий тестовий контроль знань	Розміщено у СЕЗН ЗНУ	Розміщено у СЕЗН ЗНУ	30
	Практичне завдання – індивідуальна робота	Розміщено у СЕЗН ЗНУ	Розміщено у СЕЗН ЗНУ	10
Усього підсумковий контроль				40

Шкала оцінювання ЗНУ: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов’язковим повторним курсом)		

6. Основні навчальні ресурси

Рекомендована література

Основна:

1. Грибан В.Г., Фоменко А.Є., Казначеев Д.Г. Безпека життєдіяльності та охорона праці : підручник. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2022. 388 с.

Додаткова:

1. Безпека життєдіяльності: навчальний посібник / Т.Є Стиценко, Г.В. Пронюк, Н.М. Сердюк, І.І. Хондак. Харків: ХНУРЕ, 2018. 336 с.
2. Голінько В.І. Основи охорони праці: підручник. Дніпро: НГУ, 2014. 271 с.
3. Основи цивільного захисту: Навч. посібник / Васійчук В.О., Гончарук В.Є., Качан С.І., Мохняк С.М. Львів: НУ "Львівська політехніка", 2010. 417 с.

Інформаційні ресурси

1. Міністерство освіти і науки України — розділ "Цивільний захист та безпека життєдіяльності". URL: <https://mon.gov.ua/ministerstvo-2/diyalnist/tsivilniy-zakhist-ta-bezpeka-zhittediyalnosti> (дата звернення: 29.08.2025).
2. Наказ МОН України № 1669 від 26.12.2017 "Положення про організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності...". URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0100-18> (дата звернення: 29.08.2025).

3. Pro-OP.com.ua — "Організація роботи з охорони праці в закладах освіти". URL: <https://pro-op.com.ua/article/911-polojennya-pro-organzatsyu-roboti-z-ohoroni-prats-v-zakladah-osvti> (дата звернення: 29.08.2025).
4. БІНПО — "Сучасні вимоги охорони праці у закладах освіти України" (методичний курс, PDF). URL: <https://binpo.com.ua/wp-content/uploads/2022/12/Сучасн-ОП.pdf> (дата звернення: 29.08.2025).
5. Naurok.com.ua — "Підготовка до нового навчального року: цивільний захист, охорона праці та безпека життєдіяльності". URL: <https://naurok.com.ua/post/pidgotovka-do-novogo-navchalnogo-roku-civilniy-zahist-ohorona-praci-ta-bezpeka-zhittediyalnosti> (дата звернення: 29.08.2025).

7. Регуляції і політики курсу

Відвідування занять. Регуляція пропусків

Вивчення курсу передбачає обов'язкове відвідування лекційних та практичних занять. Студенти, які за певних об'єктивних обставин, підтверджених документально, не можуть відвідувати заняття регулярно, повинні впродовж тижня узгодити із викладачем графік індивідуального відпрацювання пропущених занять, а окремі пропущенні контрольні заходи повинні бути відпрацьовані не пізніше ніж впродовж тижня після пропуску. Відпрацювання занять здійснюється за питаннями, визначеними планом заняття.

Студенти, які станом на початок екзаменаційної сесії мають понад 75% невідпрацьованих пропущених занять, до відпрацювання не допускаються.

Політика академічної доброчесності

Усі письмові роботи, що виконуються слухачами під час проходження курсу, перевіряються на наявність академічного плагіату за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення. Академічним плагіатом вважається: копіювання чужої наукової роботи або компіляція декількох робіт та оприлюднення результату під своїм іменем; створення суміші власного та запозиченого тексту без належного цитування джерел; перефразування чужої праці без згадування її автора. Будь-яке запозичене речення, концепція або ідея, а також будь-яке зображення (ілюстрація, фотографія), повинно мати посилання на автора. Загалом текст виконаної студентом письмової роботи повинен мати не більше 20% текстових запозичень (оригінальність тексту не менше 80%). Роботи, у яких виявлено ознаки академічного плагіату, до розгляду не приймаються і відхиляються без права їх перескладання. Посилання у тексті роботи на будь-які веб-сторінки, які розміщено у мережі Internet, бази даних рефератів та письмових робіт є неприпустимим. Виключення становлять лише офіційні сайти державних та наукових установ, причому кількість таких посилань не повинна перевищувати 20% від усієї кількості використаної літератури.

У разі виявлення академічного плагіату робота анулюється і не підлягає повторній перездачі.

Використання систем штучного інтелекту

Використання систем штучного інтелекту (ШІ) дозволяється для: 1) для створення ілюстративних графічних матеріалів до презентацій, із обов'язковим зазначенням того, що зображення згенеровано системою ШІ; 2) окремих текстових фрагментів, але лише при належному цитуванні джерела походження тексту (із точним вказанням системи штучного інтелекту).

Не дозволяється використання штучного інтелекту:

1) для виконання лабораторних завдань, логічних схем тощо;

2) генерування тексту есе, програмного коду тощо.

У разі зловживання системами ШІ при виконанні роботи, остання анулюється і не підлягає повторній перездачі.

Використання комп'ютерів/телефонів на занятті

Використання засобів мобільного зв'язку та обчислювальних пристроїв під час дозволяється лише під час лекційних та лабораторних занять виключно у навчальних цілях (уточнення певних даних, отримання довідкової інформації, проведення розрахунків та обчислень).

Під час виконання будь-яких контрольних заходів використання мобільних електронних засобів, не пов'язаних із безпосереднім виконанням завдання, з метою пошуку або уточнення інформації є категорично забороненим.

У разі порушення цієї заборони поточне завдання анулюється, з правом перескладання, але із штрафним балом (-1 бал для завдання поточного контролю та -10 балів — для підсумкового контролю).

Комунікація

Базовою платформою для комунікації викладача зі студентами є СЕЗН ЗНУ. Важливі повідомлення загального характеру — зокрема, оголошення про терміни подання контрольних робіт, посилання на конференції у Zoom, Google Meet та ін. — регулярно розміщуються на форумі курсу. Для персональних питань також дозволяється використовувати месенджери (Telegram (бажано), Viber).

Питання обов'язково потрібно містити наступну інформацію:

- 1) прізвище та ім'я студента;
- 2) факультет;
- 3) повний шифр академічної групи та курс навчання;
- 4) навчальну дисципліну, якої стосується питання;
- 5) викласти суть питання.

Приклад невірного звернення. Добрий день! Мені повідомили, що у мене мене борг із вашої дисципліни? Що потрібно зробити, щоб отримати залік?

Приклад вірного звернення. Добрий день. Мене звати Мелешко Олексій, біологічний факультет, гр. 6.0101, 2 курс. Я пропустив тестування зі змістового модуля №2 з дисципліни Біологічна статистика (був хворий на ГРЗ, про що маю медичну довідку). Зараз тестове завдання до цього змістового модуля вже закрито. Чи можу я скласти це тестове завдання?

Якщо повідомлення не відповідає зазначеним вимогам, викладач залишає за собою право не відповідати на запитання, а направити студента для детального вивчення правил звернення з особистих питань, викладених у даному силабусі та загальних правил ділового спілкування (наприклад: Авраменко О.О., Яковенко Л.В., Шийка В.Я Ділове спілкування: Навчальний посібник. / За наук. ред. О. О. Авраменко. Івано-Франківськ, «ЛілеяНВ», 2015. 160 с.). Відповіді на індивідуальні запити студентів, оформлені належним чином, надаються викладачем у термін до трьох робочих днів.

ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ

ГРАФІК ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ 2024-2025 н. р. доступний за адресою: <https://tinyurl.com/yckze4jd>.

НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ. Перевірка набутих студентами знань, навичок та вмінь (атестації, заліки, іспити та інші форми контролю) є невід'ємною складовою системи забезпечення якості освіти і проводиться відповідно до

Положення про організацію та методику проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9tve4lk>.

ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН, ВІДРАХУВАННЯ. Наявність академічної заборгованості до 6 навчальних дисциплін (в тому числі проходження практики чи виконання курсової роботи) за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання студенту права на повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. Порядок повторного вивчення визначається Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9pkmmp5>. Підстави та процедури відрахування студентів, у тому числі за невиконання навчального плану, регламентуються Положенням про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ycds57la>.

ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/57wha734>. Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їх повноважень, відповідно до: Положення про порядок призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/yd6bq6p9>; Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9r5dpwh>.

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА. Телефон довіри практичного психолога **Марті Ірини Вадимівни** (061) 228-15-84, (099) 253-78-73 (щоденно з 9 до 21).

УПОВНОВАЖЕНА ОСОБА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ
Запорізького національного університету: **Банах Віктор Аркадійович**
Електронна адреса:
Гаряча лінія: Тел.

РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ. Центральні входи усіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу у разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Якщо вам потрібна спеціалізована допомога, будь ласка, зателефонуйте (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ydhcsagx>.

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА: <http://library.znu.edu.ua>. Графік роботи абонементів: понеділок-п'ятниця з 08.00 до 16.00; вихідні дні: субота і неділя.

СИСТЕМА ЕЛЕКТРОННОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ (MOODLE):
<https://moodle.znu.edu.ua>

Якщо забули пароль/логін, направте листа з темою «Забув пароль/логін» за адресою: moodle.znu@znu.edu.ua.

У листі вкажіть: прізвище, ім'я, по-батькові українською мовою; шифр групи; електронну адресу. Якщо ви вказували електронну адресу в профілі системи Moodle ЗНУ, то використовуйте посилання для відновлення паролю <https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015>.

ЦЕНТР ІНТЕНСИВНОГО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ:
<http://sites.znu.edu.ua/child-advance/>

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Силабус навчальної дисципліни

ЦЕНТР **НІМЕЦЬКОЇ** **МОВИ,** **ПАРТНЕР** **ГЕТЕ-ІНСТИТУТУ:**
<https://www.znu.edu.ua/ukr/edu/ocznu/nim>
ШКОЛА КОНФУЦІЯ (ВИВЧЕННЯ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ): <http://sites.znu.edu.ua/confucius>